

DEFINITII ALE COOPERARII DESCENTRALIZATE

Cooperarea descentralizată este definită în mod specific la nivelul Uniunii Europene, al Franței și al României. Astfel Uniunea Europeană înțelege prin „cooperare descentralizată” orice plan conceput și pus în aplicare în țările din Sud sau din Est de către un actor al societății civile: ONG, putere publică locală, sindicat, așezământ școlar, orice formă de organizare a societății civile.

Reglementarea 1659/98 a Consiliului European consideră că o cooperare descentralizată trebuie să contribuie la „a suscita o reală schimbare pe termen lung a procedurilor Uniunii Europene în materie de cooperare”.

În cadrul Uniunii Europene cooperarea descentralizată este înainte de toate „un alt fel de a face cooperare, prin aceea că pune actorii (în toată diversitatea lor) în centrul procesului de cooperare, implicându-i de-a lungul întregului ciclu al intervenției, cu precizarea rolului și responsabilităților fiecăruia, conform principiului subsidiarității.

Cooperarea descentralizată în cadrul Uniunii Europene nu este un alt fel de instrument de finanțare sau un ghișeu de finanțare a unor mici proiecte de bază, ci o abordare specifică a cooperării, sprijinită pe cinci idei conducătoare:

- 1 Participarea activă și responsabilizarea tuturor familiilor de actori. Este vorba de a transforma beneficiarii în veritabili actori și/sau parteneri, capabili să gestioneze propria dezvoltare.
- 2 Căutarea unei concertări și a unei complementarități între diferiții actori. Cooperarea descentralizată nu caută să susțină o multitudine de proiecte izolate ci să promoveze dialogul și coerența inițiativelor diferiților actori în cadrul unei abordări programatice, articulând intervențiile la diferite nivele (local, național, regional). Nu se pune problema de a ocoli Statul ci de a ajuta la construirea unor noi parteneriate public-privat.
- 3 O gestiune descentralizată. Este vorba de o delegare a responsabilităților, inclusiv financiare, către eșalonul cel mai apropiat de actorii implicați (principiul subsidiarității).
- 4 Adoptarea unei „abordări-proces”. Durata este un element esențial: trebuie timp pentru o adevărată participare și însușire a proiectului. De aici necesitatea de a adapta acea abordare tip „proiect” clasică (cu faze clar separate, limitate în timp și bazate pe obiective, mijloace și bugete definite înainte de începerea proiectului) pentru a se ajunge la o abordare tip „demers iterativ”, valorizând dialogul, mobilizarea resurselor locale, concretizarea obiectivelor și acțiunilor în cursul procesului, evaluarea făcută împreună cu actorii și beneficiarii, etc.
- 5 O prioritate acordată creșterii capacităților și dezvoltării instituționale. Cooperarea descentralizată are ca obiectiv nu doar de a răspunde la necesități materiale, ci în același timp, de a întări potențialul de acțiune și de gestionare a inițiativelor locale.

Cooperarea descentralizată se poate pune în practică sub forme foarte diferite, ca răspuns la o mare diversitate de situații locale, dar în toate cazurile trebuie să se regăsească cele 5 principii evocate, ceea ce permite diferențierea acestui demers față de abordarea clasică, de ajutor.

Având această viziune Uniunea Europeană vizează mai multe obiective:

- a asocia societatea locală la definirea și la alegerea priorităților de dezvoltare;
- a permite însușirea de către populația locală a programelor de dezvoltare, favorizând participarea acesteia la definirea și la punerea lor în practică;
- a încuraja inițiativele actorilor descentralizați și a consulta societatea;
- a favoriza procesele de descentralizare și de democratizare care au fost pornite în diferite țări;

- a sensibiliza cetățenii asupra chestiunilor legate de propria dezvoltare.

În Franța se consideră că există o cooperare descentralizată dacă una sau mai multe colectivități locale franceze au relații cu una sau mai multe colectivități locale străine. „Colectivitățile teritoriale și grupările acestora pot concepe convenții cu colectivități teritoriale străine în limitele competențelor lor și cu respectarea angajamentelor internaționale ale Franței.”¹

În toate cazurile colectivitatea teritorială este cea responsabilă cu cooperarea descentralizată, chiar dacă ea delegă prin convenție anumite acțiuni de cooperare unor instituții publice sau unor asociații.

Ministerul Afacerilor Externe francez poate cofinanța proiecte de cooperare descentralizată prin intermediul Secretariatului General al Afacerilor Regionale (SGAR). SGAR elaborează anual un program de cooperare descentralizată împreună cu colectivitățile locale implicate și cu prefecturile. Proiectele acestora sunt depuse la SGAR după ce au fost consultate ambasaderele respective și Ministerul.

Definiția franceză a cooperării descentralizate diferă de cea a Uniunii Europene prin aceea că, cea din urmă dă posibilitatea asociațiilor și instituțiilor publice de a prezenta proiecte spre a fi cofinanțate, pe când în Franța numai colectivitățile teritoriale pot accesa programe, în parteneriat cu actori ai societății civile.

În România conform legii administrației publice (Legea 215/2001), Consiliul executiv al colectivităților locale poate, conform principiului autonomiei locale să decidă cooperarea sau asocierea cu persoane juridice române sau străine, cu organizații neguvernamentale, sau cu alți parteneri sociali, în vederea finanțării și realizării în comun a unor acțiuni, lucrări sau proiecte de interes public local.

Inițiativa de cooperare sau de asociere cu colectivități locale străine este comunicată Ministerului Afacerilor Externe, al Internelor și al Administrației publice. Aceste legiferări au permis și au favorizat numeroase acorduri sau convenții de parteneriat între colectivități teritoriale cu diferite țări, în majoritate europene.

Pentru a defini cadrul în care în România este concepută cooperarea descentralizată trebuie să menționăm că în prezent există două sisteme de delegare a puterii:

- Deconcentrarea, care este un sistem administrativ și politic ierarhic în care puterea centrală delegă sau transferă puterea de decizie unor servicii sau autorități care o reprezintă în plan local.
- Descentralizarea care este un sistem administrativ și politic în care anumite puteri de decizie sunt asumate de organe autonome alese, care dispun de personalitate juridică, resurse și autoritate proprii.

Extrase din Legea 215 / 2001

ART. 11

(1) Autoritățile administrației publice locale au dreptul ca, în limitele competențelor lor, să coopereze și să se asocieze cu alte autorități ale administrației publice locale din țară sau din străinătate, în condițiile legii.

ART. 12

Autoritățile administrației publice locale pot încheia între ele acorduri și pot participa, inclusiv prin alocare de fonduri, la inițierea și la realizarea unor programe de dezvoltare regională, în condițiile legii.

¹ Aceasta definiție se găsește în legea nr. 92-125 din 6 februarie 1992

ART. 13

(1) Consiliile locale și consiliile județene din unitățile administrativ-teritoriale limitrofe zonelor de frontieră pot încheia acorduri de cooperare transfrontalieră cu autoritățile similare din țările vecine, în condițiile legii.

ART. 38

(1) Consiliul local are inițiativă și hotărăște, în condițiile legii, în toate problemele de interes local...

(2) Consiliul local are următoarele atribuții principale:

.....
c) avizează sau aprobă, după caz, studii, prognoze și programe de dezvoltare economico-socială, de organizare și amenajare a teritoriului, documentații de amenajare a teritoriului și urbanism, inclusiv participarea la programe de dezvoltare județeană, regională, zonală și de cooperare transfrontalieră, în condițiile legii;

x) hotărăște, în condițiile legii, cooperarea sau asocierea cu persoane juridice române sau străine, cu organizații neguvernamentale și cu alți parteneri sociali, în vederea finanțării și realizării în comun a unor acțiuni, lucrări, servicii sau proiecte de interes public local

y) hotărăște, în condițiile legii, cooperarea sau asocierea cu alte autorități ale administrației publice locale din țară sau din străinătate, precum și aderarea la asociații naționale și internaționale ale autorităților administrației publice locale, în vederea promovării unor interese comune;

ART. 104

(1) Consiliul județean, ca autoritate deliberativă a administrației publice locale constituită la nivel județean, îndeplinește următoarele atribuții principale:

.....
r) hotărăște, în condițiile legii, cooperarea sau asocierea cu alte autorități ale administrației publice locale din țară sau din străinătate, precum și aderarea la asociații naționale și internaționale ale autorităților administrației publice locale, în vederea promovării unor interese comune;

s) hotărăște, în condițiile legii, cooperarea sau asocierea cu persoane juridice române sau străine, cu organizații neguvernamentale și cu alți parteneri sociali, în vederea finanțării și realizării în comun a unor acțiuni, lucrări, servicii sau proiecte de interes public județean;

t) hotărăște, în condițiile legii, asocierea cu consiliile locale, pentru realizarea unor obiective de interes comun, scop în care poate înființa împreună cu acestea instituții publice, societăți comerciale și servicii publice;